

Vlaanderen
is divers

Begraven in Vlaanderen

met aandacht voor diverse culturele en levensbeschouwelijke noden

Inspiratie voor een lokale aanpak

AGENTSCHAP
INTEGRATIE &
INBURGERING

integratie-inburgering.be

sterretjesweide, begraafplaats
Zwijnaarde Scheldeakker

De begraafplaats als nieuwe luwteplek met aandacht voor diverse afscheids- en herdenkingsrituelen

Het denken over begraafplaatsen in Vlaanderen verandert voortdurend. Klassieke begraafplaatsen evolueren naar groene luwteplekken waar diverse rituelen rond afscheid nemen, rouwen en herdenken plaatsvinden.

Het decreet van 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging tekent voor de Vlaamse steden en gemeenten de lijnen uit. Dit decreet onderging sindsdien enkele aanpassingen. De wetgever voorziet vandaag de mogelijkheid om aandacht te hebben voor begrafenisrituelen van verschillende levensbeschouwingen: begraving in kist of in lijkwade, asbezorging op de begraafplaats of op openbaar domein, richting van het graf aanpassen, omgaan met de duurtijd van concessies, groeperen van overledenen naar religie of functie in de samenleving, ...

Niet alleen de begrafenisrituelen worden diverser, ook de wijze waarop men de doden wil herdenken is in evolutie. Sommige lokale besturen creëren daarom op hun begraafplaats een neutrale herdenkingsplek waar mensen kunnen rouwen, ook als de overledene er niet begraven of gecremeerd is. Rond 1 november zijn er optredens op sommige begraafplaatsen, op bepaalde plekken zijn er herdenkingsbomen en overleden kinderen worden herdacht op Wereldlichtjesdag.

Door de toenemende diversiteit evolueren de begrafenisrituelen en herdenkingsnaden. Inwoners van je gemeente stellen vragen hierover. Ze willen graag in Vlaanderen begraven worden, met respect voor hun rituelen die deel uitmaken van een begraafcultuur die veelal anders is dan wat je op Vlaamse begraafplaatsen vindt. Als lokaal bestuur kan je deze signalen aangrijpen om met al je inwoners een verbindend verhaal te creëren. De gemeentelijke begraafplaats kan een plek zijn waar elke inwoner afscheid neemt van de overledenen en waar rouwen mogelijk is. Uitgangspunt hierbij is dat je gelijke toegang garandeert tot de gemeentelijke begraafplaats, voor al je inwoners. Je geeft geen voorrechten aan bepaalde groepen of gemeenschappen. Deze evoluties passen in een lange traditie van vragen vanuit diverse levensbeschouwingen om aandacht te hebben voor hun rituelen en herdenkingen.

Het Agentschap Integratie en Inburgering ondersteunt lokale besturen in het omgaan met de gevolgen van migratie. Daarom focussen we in deze brochure op de vragen van personen met een migratieachtergrond. Deze personen bouwen in Vlaanderen hun leven uit. Velen van hen willen in Vlaanderen ook begraven worden. Om sereen afscheid te kunnen nemen van de overledene en deze te herdenken, willen deze groepen graag hun rituelen gerespecteerd zien worden.

Deze brochure geeft aan wat de wettelijke kaders zijn en hoe je jouw gemeentelijke begraafplaats uitbouwt tot een plaats waar elke burger van je gemeente afscheid kan nemen van de overledenen.

Vlaanderen werd hard getroffen door COVID-19. Het virus sloeg toe bij alle lagen en diverse groepen binnen onze samenleving. Hierdoor werd het begrafenisritueel tijdelijk onderhevig aan de maatregelen om het coronavirus in te dammen. Het is nog onduidelijk welke impact dit heeft op langere termijn. De vele overlijdens drukken ons echter ook meer dan ooit met de neus op de feiten: op de gemeentelijke begraafplaats delen mensen verdriet en rouwen ze op hun manier om de overledenen. Als lokaal bestuur kan je dit met respect voor al je burgers in goede banen leiden.

*Jo De Ro, algemeen directeur Agentschap Integratie en Inburgering
September 2020*

Inhoud

De begraafplaats in verandering	5
Het decreet als leidraad	10
De gemeente aan zet	13
Meer info	16

De begraafplaats in verandering

Afscheid nemen van een overledene is bij elke burger, van welke overtuiging ook, een emotioneel moment. Rituelen helpen mensen om waardig afscheid te nemen, de dood een plaats te geven en rouw te verwerken. Voor de overledene en voor de nabestaanden zijn die traditionele rituelen belangrijk. Ze zijn een bijzondere uiting van hun geloofs- of levensovertuigingen en tonen hierdoor respect aan de overledene.

Openbare begraafplaatsen

Omwille van het neutraliteitsbeginsel zorgen in Vlaanderen de gemeentebesturen voor openbare begraafplaatsen. Nieuwe private begraafplaatsen zijn niet toegestaan. De wetgeving over de openbare begraafplaatsen verzekert alle inwoners van een kwalitatieve dienstverlening en een gelijkwaardige behandeling. Lokale overheden zoeken naar aanvaardbare oplossingen op diverse vragen zodat iedereen begraven kan worden, rekening houdend met zijn of haar eigen overtuiging en wilsbeschikking, zonder anderen hierbij te discrimineren.

Groeiende aandacht voor persoonlijke keuzevrijheden

De verscheidenheid aan begrafenis- en afscheidsrituelen groeit. Daarom past de overheid haar regelgeving en de praktijk voortdurend aan.

In Vlaanderen zijn er vandaag twee **bestemmingsmogelijkheden** voor stoffelijke resten: begraving of crematie. Na een lange strijd van vooral vrijzinnigen is het sinds 1932 wettelijk mogelijk om gecremeerd te worden. In 1977 werd elke gemeente verplicht om over een strooiweide en columbarium te beschikken. Het duurde in Vlaanderen uiteindelijk nog tot 1983 voor het eerste crematorium de deuren opende in Antwerpen.

In 1990 werd het mogelijk om de assen in zee uit te strooien, en sinds 2001 is er ook een mogelijkheid om de assen mee naar huis te nemen, te begraven of uit te strooien op een privéterrein. Door een nieuwe decreetswijziging in 2016 mogen de assen nu ook op zones van het openbaar domein begraven of uitgestrooid worden, zoals een bos of park. De gemeente bakent deze zones af.

Naast de opkomst van crematie is ook de **wijze van begraven** in evolutie. Naast de traditionele houten kist is het sinds 2004 ook toegestaan om in een ander lijkomhulsel dan de doodskist begraven te worden. Zo kan er begraven worden in een lijkwade, in combinatie met een draagbaar of draagplank.

Bij de vijfde staatshervorming in 2001 werden begraafplaatsen en lijkbezorging een gewestelijke materie. In Vlaanderen resulteerde dit in 2004 in een nieuw decreet over de begraafplaatsen en de lijkbezorging, een decreet dat heel sterk inzet op persoonlijke keuzevrijheden. Centraal staat de individuele vrijheid van elke burger om te kiezen voor een uitvaart van zijn of haar keuze. Deze keuzevrijheid is gestoeld op fundamentele rechten en principes als vrije meningsuiting, godsdienstvrijheid, recht op privacy, recht op eigendom, bescherming van cultureel erfgoed en non-discriminatie. Het decreet uit 2004 legt ook sterk de nadruk op de gemeentelijke autonomie. Door middel van gemeentelijke reglementen bepalen de gemeentes zelf, binnen het kader van de Vlaamse regelgeving, hoe zij het begraven of uitstrooien organiseren op hun grondgebied.

honingraatcolumbarium,
Zwijnaarde Scheldeakker

begraafplaats Schoonselhof,
Antwerpen

Vlaanderen biedt lokale besturen de mogelijkheid voor een afscheid op maat

Vlaanderen kent een steeds grotere diversiteit in levensbeschouwingen. De huidige wetgeving biedt lokale besturen de mogelijkheid om aan de slag te gaan met nieuwe vragen van deze levensbeschouwingen. Een van de meest opvallende nieuwe uitdagingen zijn de vragen van moslims om volgens de islamitische ritus in Vlaanderen begraven te worden. Vandaag worden de meeste moslims gerepatriëerd naar hun land van herkomst. Vooral moslims van de eerste generatie willen daar begraven worden. Voor moslims van de tweede en derde generatie is de verhouding met het thuisland anders. Ze zijn geboren en opgegroeid in Vlaanderen. Een belangrijk deel van hun familie en hun nabestaanden leeft hier. Ze voelen zich thuis in Vlaanderen en willen hier hun laatste rustplek vinden.

Door de toenemende diversiteit zien we vandaag ook een steeds grotere diversiteit bij moslims in Vlaanderen. Velen kunnen of willen niet in het land van herkomst begraven worden. Voor meerdere Syrische, Irakese, Afghaanse, ... vluchtelingen is Vlaanderen de plek waar ze hun nieuwe leven uitbouwen en hun doden willen begraven en herdenken. Dit met respect voor de afscheidsrituelen die ze kennen uit hun thuisland. Deze kunnen verschillen van de ritus van andere groepen moslims in Vlaanderen.

Niet alleen moslims, maar ook evangelisten, vrijzinnigen, joden, ecologisten, boeddhisten, ... willen met respect voor hun begraafcultuur en de eigen rituelen waardig afscheid nemen van hun doden. Zo bepleiten ecologisten wetswijzigingen om natuurlijk begraven of om humusatie mogelijk te maken. Humusatie is een gecontroleerd proces waarbij het lichaam van de overledene op 12 maanden tijd wordt verteerd dankzij micro-organismen uit compost van verhakseld snoeihout. Deze compost kan vervolgens gebruikt worden voor de inrichting van bijvoorbeeld een herdenkingsbos. De Joodse gemeenschap bepleit dan weer eeuwigdurende concessies.

De wetgever luistert, zoekt, maar stelt ook grenzen. Perken die gereserveerd worden voor bepaalde groepen (kinderen, belijders van een bepaalde godsdienst of overtuiging, oud-strijders, ...) moeten deel uitmaken maken van de begraafplaats en dus niet apart afgesloten te zijn. Nieuwe vormen van lijkbezorging waarbij de impact op het klimaat verwaarloosbaar zou zijn, worden voorlopig afgehouden. Een altijddurende concessie kan niet meer. In een doodskist of lijkwade begraven worden naast die mooie boom in je tuin, kan eveneens niet.

Diverse groepen en levensbeschouwingen willen dus een afscheid op maat. De gemeentelijke begraafplaats kan hierop ingaan door te evolueren naar een **gedeelde luwteplek met aandacht voor de diverse rituelen van de verschillende gemeenschappen**. Zo voelen de diverse groepen binnen je gemeente zich gerespecteerd en creëer je als lokaal bestuur een gevoel van 'erbij te horen'.

Brussel zet deur open voor nieuwe vormen van lijkbezorging

Ook in Brussel zorgen de gemeentebesturen voor openbare begraafplaatsen. Tot voor kort was in Brussel enkel begraving en crematie mogelijk, dit ondanks de ordonnantie uit 2013 die het wettelijk kader schept om begraven te worden in een lijkwade. Deze ordonnantie bleef tot het najaar van 2019 dode letter door het ontbreken van de technische specificaties waaraan zo'n lijkwade moet voldoen. Dit werd ondertussen verholpen door een uitvoeringsbesluit.

Een aantal Brusselse gemeenten hebben een **multiconfessionele begraafplaats** waar ook moslims, orthodoxen en joden terecht kunnen. Door het recente uitvoeringsbesluit kunnen er nu ook moslims terecht die niet in een kist begraven willen worden.

Eind 2018 werd in het Brussels parlement een nieuwe ordonnantie goedgekeurd die het in de toekomst mogelijk moet maken om nieuwe vormen van lijkbezorging toe te staan. Zo maakt de wetgever zich klaar om in de toekomst humusatie of aquamatie (een alkaline-wateroplossing die het lichaam, met uitzondering van de beenderen, oplost) mogelijk te maken. De ordonnantie bepaalt verder dat elke begraafplaats een multiconfessioneel perceel krijgt dat toelaat de uitvaartrituelen van de erkende religieuze en filosofische overtuigingen te eerbiedigen. De keuzevrijheid van elk individu staat hier centraal.

Wallonië onderzoekt humusatie

In Wallonië zorgen net als in Vlaanderen en Brussel de gemeentebesturen voor de organisatie van de gemeentelijke begraafplaatsen. In Wallonië wordt ongeveer 60% van de overledenen nog begraven in een kist. In Vlaanderen was dat in 2018 nog slechts ongeveer 30%.

In 2018 maakte de Waalse regering budget vrij voor een proefproject rond humusatie. Deze nieuwe vorm van lijkbezorging wordt op technische haalbaarheid onderzocht. In Wallonië is het sinds 2019 ook mogelijk om in een lijkwade begraven te worden en in 13 Waalse gemeentes zijn er begraafplaatsen met specifieke percelen voor moslims.

En in het buitenland?

De organisatie van begraafplaatsen is in de landen rondom ons erg verschillend. In Duitsland, Nederland en Engeland – landen met een overwegend protestantse bevolking – zijn private begraafplaatsen toegestaan en hebben ze grote aandacht voor de individuele keuzevrijheid. Een voorbeeld daarvan is de Joodse begraafplaats in het Nederlandse Putte, net over de Belgische grens. Veel joodse overledenen uit Antwerpen worden daar begraven.

In eerder katholieke landen als Frankrijk, Italië en Spanje kunnen andersgelovigen terecht op elke begraafplaats. Ze kunnen er hun overledenen begraven volgens hun eigen ritus.

WIST JE DAT...

- de Protestantse gemeenschap in **Horebeke** een eigen begraafplaats heeft? Koning Willem I gaf hiervoor toestemming in 1823. Het is het enige Protestantse kerkhof in België.
- er op meerdere begraafplaatsen percelen zijn voor specifieke groepen. Zo is er op de begraafplaats Schoonselhof in **Antwerpen** en op de begraafplaats in **Dilbeek** een perceel voorbehouden voor de joodse gemeenschap.
- **Sint-Niklaas**, sinds 2011, op de begraafplaats Heimolen volop inzet op een groene manier van begraven. Er werd een bomenbegraafplaats (gedenkbos) aangelegd waar de as van overledenen in een biologisch afbreekbare urne tussen de bomen begraven wordt.
- in de provincie **Limburg** meer dan een kwart van de gemeenten een begraafplaats hebben met een of meerdere percelen voor islamitisch begraven.
- op vele begraafplaatsen, waaronder de begraafplaats Scheldeakker in **Gent**, reeds diverse gedenkvormen mogelijk zijn: kelders, grondgraven, grondgraven voor kinderen (kinderperkje), strooiweide, honingraatcolumbarium, urnenveld, urnenkelders, Mekkagericht kinderperkje en Mekkagericht perceel voor volwassenen.

begraafplaats Scheldeakker,
Zwijnaarde

begraafplaats met perceel voor de
joodse gemeenschap

Het decreet als leidraad

Het is de opdracht van de lokale overheid om begraafplaatsen in te richten en te beheren. De Vlaamse overheid geeft daarbij een grote autonomie aan de lokale overheden. Het decreet van 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging regelt de inrichting en het beheer van begraafplaatsen. Bij het decreet hoort een uitgebreide omzendbrief. Hoofdstuk VII van die omzendbrief behandelt de lijkbezorging van overledenen die tijdens hun leven een bepaalde godsdienst of overtuiging volgden. Het hoofdstuk geeft ook meer uitleg over het oprichten van een apart perk op de begraafplaats. We overlopen enkele grote lijnen van het decreet.

- **Decreet** van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging
- **Omzendbrief BA-2006/03** betreffende de toepassing van het decreet van 16 januari 2004

De neutrale overheid

Omwille van haar neutraliteit is de overheid het best geplaatst om iedereen gelijkwaardig te behandelen. Een neutrale overheid waarborgt de vrijheid van erediens en de uitoefening ervan zoals omschreven in de Belgische Grondwet:

art.19 - De vrijheid van erediens, de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, zijn gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.

De neutrale lokale overheid zal dus, vanuit het gelijkwaardigheidsprincipe en vanuit de vrijheid van erediens, de nodige inspanningen leveren om tegemoet te komen aan de verschillende geloofs- en levensovertuigingen.

Laatste wilsbeschikking

Elke burger kan tijdens zijn of haar leven een laatste wilsbeschikking opmaken en via een schriftelijke kennisgeving bezorgen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand in de gemeente. De laatste wilsbeschikking kan gaan over: de wijze van lijkbezorging, de bestemming van de as, het bestaan van een uitvaartcontract, het levensbeschouwelijk ritueel voor de uitvaartplechtigheid, ...

Onder levensbeschouwing worden alle erkende confessionele en niet-confessionele overtuigingen en de neutrale overtuiging gerekend. De tussenkomst van de gemeente beperkt zich tot de registratie van de wens van de overledene, van de familie of van degene die voor de begrafenis instaat.

- Op vlaanderen.be vind je meer info over de laatste wilsbeschikking.

Toezicht van de gemeente

Begraafplaatsen vallen onder het gezag en het toezicht van de gemeente en de lokale politie. De gemeente zorgt ervoor dat er geen wanorde heerst en dat er geen handelingen verricht worden in strijd met de eerbied voor de doden. Ontgravingen vereisen een toestemming van de burgemeester.

Aangepaste perken zijn mogelijk

Een gemeente mag besluiten om de inrichting van graven en perken aan te passen. Graven met gelijke kenmerken kunnen, zonder afgesloten te zijn, gegroepeerd worden. Voorbeelden hiervan zijn percelen waar oud-burgemeesters, oud-strijders of jonggestorven kinderen uit de gemeente begraven zijn.

De islamitische ritus vraagt om graven met een andere oriëntatie – overledenen worden begraven met het aangezicht naar de stad Mekka – te groeperen en een eigen toegang tot het perk te voorzien. De regelgeving sluit de inrichting van een dergelijk perk niet uit. De voorwaarde is wel dat het perk geen aparte begraafplaats wordt, want dan ontstaat er een onderscheid tussen mensen met een verschillende geloofsovertuiging. Het aangepaste perk moet dus deel blijven uitmaken van de openbare begraafplaats. In 24 Vlaamse gemeenten is dit ondertussen op die manier gerealiseerd.

Concessies

Joden en moslims vragen om langdurig begraven te worden. Die vraag kunnen gemeenten beantwoorden door een concessie te verlenen. Vlaamse gemeenten kunnen concessies verlenen tot maximum vijftig jaar. Voor onder andere een meerderheid binnen de joodse gemeenschap is dit onvoldoende, hun voorschriften schrijven eeuwigdurend begraven voor. Daarom trekken veel joden naar het buitenland, bijvoorbeeld Nederland, waar dit wel mogelijk is.

Het is mogelijk om een grafconcessie, ook die van 50 jaar, onbeperkt te hernieuwen mits het graf goed onderhouden blijft. Het zijn de nabestaanden, en niet de lokale overheid, die het initiatief moeten nemen om een concessie te vernieuwen. Zij moeten hiervoor een vraag stellen aan het gemeentebestuur.

Na het vervallen van de concessie of na afloop van de minimum grafduur van tien jaar vindt er, na communicatie met de nabestaanden, een grafontruiming plaats. De gemeentelijke overheid neemt dit op. De resten van de overledene worden dan veelal bijgezet in de knekelput of het ossuarium. Dit is een groot graf waarin de stoffelijke resten van overledenen samen in begraven worden. Deze knekelput is meestal aanwezig op de begraafplaats zelf.

Lijkwade

De wetgever voorziet de mogelijkheid om in lijkwade begraven te worden. Hiermee gaat de wetgever in op vragen van onder andere ecologisten en moslims. De lijkwade moet aan een aantal criteria voldoen. Zo moet ze uit natuurlijke materialen bestaan en een bepaalde dikte hebben.

Grafsteen

Het graf hoeft niet bedekt te worden met een grafsteen. De gemeente kan toelaten dat het graf ook met zand, gras of kiezels bedekt wordt. De aanduiding van het graf blijft in deze gevallen meestal beperkt tot een eenvoudige steen of houten paal aan het hoofdeinde. De gemeente kan dus geen gelijkvormigheid van grafstenen opleggen. Wel kan de gemeente een perceel aanwijzen waarop enkel gelijkvormige grafstenen geplaatst mogen worden, om het esthetisch uitzicht en de ordening van de begraafplaats te bewaren.

afscheidsruimte met zicht
op groene oase, Kimmel

De gemeente aan zet

De begraafplaatsen in Vlaanderen zitten op een kantelpunt. Niet alleen behoort het klassieke begraven in een lijkstoot steeds meer tot de minderheid, in deze gediversifieerde samenleving willen ook alle burgers gepast afscheid kunnen nemen van hun dierbare overledenen door hun begraafcultuur en tradities te beleven. Als lokaal bestuur is het niet eenvoudig om met ieders wensen rekening te houden, laat staan deze te kennen. De wetgever geeft de gemeentes echter meerdere sleutels in handen om een actief beleid te voeren met aandacht voor de noden van alle inwoners.

Herdenk de inrichting van de begraafplaats

De begraafplaats binnen je gemeente kan evolueren naar een nieuwe, groene luwteplek waar burgers met verschillende overtuigingen afscheid kunnen nemen van hun overledenen. Ze kunnen er het hele jaar door terecht om te rouwen, ook als de overledene er niet begraven is of zijn as elders uitgestrooid is. Je kan een groene, rustige oase aanleggen, waar doden begraven liggen volgens hun rituelen, waar assen verstrooid worden, waar mensen op een bank onder een herdenkingsboom tot rust komen.

Er is veel expertise aanwezig binnen de lokale besturen om met een frisse blik de gemeentelijke begraafplaats opnieuw in te richten. Betrek de dienst ruimtelijke ordening, de groendienst, de stadsarchitect/bouwmeester en denk samen na over de gemeentelijke begraafplaats.

INSPIRATIE UIT...

- **Kemmel:** De nieuw ingerichte begraafplaats in Kemmel werd in 2018 verkozen tot mooiste en beste begraafplaats van Vlaanderen. De gemeente Kemmel ging met een tuin- en landschapsarchitectenbureau in zee en kwamen tot een sober ingerichte begraafplaats. Het terrein is ingedeeld in een aantal 'kamers' en beneden het terrein geeft een strakke afscheidsruimte uit op een waterpartij.
- **Genk:** In 2014 begon de stad Genk met een stapsgewijze transformatie van de begraafplaatsen naar 'parkbegravingen'. De grijze grindpaden werden vervangen door graspaden en in de plaats van gewone grasweiden kwamen bijvriendelijke bloemenweides.

Het Agentschap Integratie en Inburgering kan je **inspireren en toeleiden** naar gemeenten en steden waar deze oefening al plaatsvond of plaatsvindt. We bezorgen je info op maat over zowel opportuniteiten als valkuilen.

Ga in dialoog met lokale gemeenschappen van personen met een migratieachtergrond

Als een gemeente de stijgende diversiteit op haar grondgebied ook een plaats wil geven op de begraafplaats, dan is het belangrijk dat ze de lokale gemeenschappen hierbij betreft. Via een overleg kunnen de gemeente en de gemeenschappen aan afspraken werken. De afspraken gaan over: de begrafenisrituelen zoals de wijze waarop familieleden het graf mogen dempen, het bepalen van de richting van het graf, de manier van de teraardebestelling, het onderhoud van de graven, ...

Er zijn 2 criteria die je kan hanteren om gedragen afspraken op te stellen met de diverse lokale gemeenschappen:

1. Passen het ritueel en de vorm van begraven bij de eerbied en het respect op een begraafplaats?
2. Wordt iedereen recht gedaan?

De Vlaamse regelgeving is hierbij de leidraad.

Door in dialoog te gaan met de diverse gemeenschappen en een objectieve afweging te maken, creëer je gedragen aanpassingen en een basisvertrouwen waardoor samenwerking eenvoudiger wordt. Je versterkt ook de diverse gemeenschappen en bouwt een basis uit om ook over andere thema's in dialoog te gaan met je inwoners van andere herkomst.

INSPIRATIE

- In Limburg is er jaarlijks de **Open Gebedshuizendag**. Verschillende gebedshuizen in een tiental gemeenten openen de deuren. De voorbereidende vergaderingen tussen het lokaal bestuur en de verschillende geloofsgemeenschappen creëren een cultuur van dialoog om ook over andere thema's, waaronder begrafenisrituelen, met elkaar in gesprek te gaan.
- Verschillende Vlaamse gemeenten organiseren **interculturele dialoogmomenten**. Deze momenten zorgen niet alleen voor meer begrip en kennis van de verschillende levensbeschouwingen op het grondgebied, het zorgt ook voor een cultuur van dialoog over diverse thema's, waaronder begrafenisrituelen.

Limburgse Open Gebedshuizendag

Het Agentschap Integratie en Inburgering kijkt hoe je in jouw gemeente in gesprek kan gaan met de diverse geloofsgemeenschappen en hoe de thematiek van begraven aan bod kan komen. Samen staan we stil bij een aantal belangrijke afscheids- en begrafenisrituelen van de diverse levensbeschouwingen en zoeken we naar gedragen en realiseerbare oplossingen.

Creëer draagvlak en communiceer over de begraafplaats op een sobere maar correcte manier

De begraafplaats is een locatie binnen de gemeente of stad met veel emotionele waarde. Bij het nadenken over de herinrichting van de begraafplaats tot een plek waar elke inwoner van de gemeente zich thuis kan voelen, sluipt het risico tot polarisatie om de hoek.

Hier kan op voorhand voldoende aandacht aan besteed worden. Een brede gedragenheid binnen de bestuursploeg is een belangrijke voorwaarde. Bespreek dit binnen het college en de gemeenteraad en communiceer hier eenduidig over naar je administratie en je bevolking. Betrek je inwoners en administratie, luister naar hun bezorgdheden maar duid ook dat je beleid past in het bredere verhaal van de evolutie die begraafplaatsen in Vlaanderen doormaken. Bied vervolgens perspectief door hen te tonen dat een groene luwteplek voor elke inwoner van je gemeente een meerwaarde kan zijn.

Ontstaat er toch polemiek en polarisatie, hanteer dan enkele strategieën om de dynamieken van polarisatie tegen te gaan. Focus niet op de identiteit van één specifieke geloofsgemeenschap, maar kader jouw beslissing binnen het gemeenschappelijk vraagstuk van de grote meerderheid van de inwoners van de gemeente of stad, namelijk: hoe kunnen wij, inwoners van deze gemeente, op een sobere, respectvolle manier afscheid nemen van een overleden persoon.

- Het agentschap ontwikkelde een **analysetool** om **polarisatie** daadkrachtig aan te pakken. Polarisatie kan verdwijnen door in te zetten op het gemeenschappelijke vraagstuk en door netwerken binnen de gemeente gericht aan te spreken.
- Hoe en wanneer er gecommuniceerd wordt over gevoelige kwesties is van groot belang. Een goeddoordachte **communicatiestrategie**, met aandacht voor de bezorgdheden van de burgers, is essentieel om de burgers correct te informeren.

Contacteer het Agentschap Integratie en Inburgering. Samen denken we na **over een juiste communicatiestrategie** en zoeken we medestanders om polarisatie tegen te gaan.

urnengraven,
Kemmel

Meer info

Agentschap Integratie en Inburgering

Migratie heeft een impact op de hele samenleving. Op mensen en buurten, op organisaties en besturen. Iedereen moet zich thuis voelen in je gemeente. Hoe pak je dat aan als lokaal bestuur of organisatie? Het Agentschap Integratie en Inburgering helpt je graag op weg. Je kan rekenen op onze expertise en ervaring.

Meer info via **www.integratie-inburgering.be**.

Agentschap Binnenlands Bestuur

De Vlaamse overheid is bevoegd voor de basisreglementering voor de begraafplaatsen en de lijkbezorging in Vlaanderen. De aangelegenheden voor begraving en lijkbezorging worden verder door gemeentelijke reglementen geregeld. Op de gemeentelijke beslissingen en uitvoering wordt toezicht uitgeoefend door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Meer info via **lokaalbestuur.vlaanderen.be/patrimonium/begraafplaatsen-en-lijkbezorging**.

VVSG

De VVSG is belangenbehartiger, kennisdeler en netwerkbouwer van en voor de lokale besturen. Heb je een vraag over de werking van je bestuur of over specifieke beleidsthema's? We helpen je graag verder: www.vvsg.be of info@vvsg.be.

Meer info via **www.vvsg.be/bestuur/burgerzaken/begraafplaatsen**.

FOD Justitie - Dienst Erediensten en Vrijzinnigheid

De dienst Erediensten en Vrijzinnigheid van de FOD Justitie is bij wet bevoegd voor de erkenning van de erediensden en niet-confessionele organisaties. Daarnaast betaalt de dienst de wedden van de bedienaars van de erediensden en de afgevaardigden van niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen.

Meer info via **justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/erediensten_en_vrijzinnigheid/erkende_erediensten**.

stilteplek met waterbassin,
Kemmel

COLOFON

Samenstelling: Bayram Saatci, Stijn De Reu

Foto's: met dank aan de steden en gemeenten Antwerpen, Beringen, Gent, Heusden-Zolder en Kemmel

AGENTSCHAP INTEGRATIE EN INBURGERING

Tour & Taxis – Koninklijk Pakhuis

Havenlaan 86C bus 212

1000 Brussel

T 02 205 00 50

www.integratie-inburgering.be